Ф€§Т!v@Ł · βez рЯёvøda}

27. ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛ | УЖИЦЕ | 1-7. НОВЕМБРА 2022. www.uzickopozoriste.rs www.jpf.uzickopozoriste.rs

БРОЈ 4 | ГОДИНА XXVII | 4. новембар 2022.

ДАДО ЋОСИЋ, ГЛУМАЦ

Не осуђивати, не стављати етикету

Један дан се проглашава да је нешто у реду, следећи да то исто није прихватљиво, а људи који нису образовани, који немају свестан поглед на живот, почињу да верују у све ствари које им диктира телевизија. Уместо истине добијају пропаганду, тако и код нас и код вас и у целом свету, каже глумац Дадо Ћосић

Неочекивано сте дошли на Фестивал са представом „Ајхман у Јерусалиму“ уместо првобитно најављене „Ја сам она која нисам“?

- И није неочекивано. Ова представа је настала пре три године и требало је раније да дођемо, али нас је корона спречила. Ето, ништа није случајно, ипак смо ту.

И то је једно од зала које нас је снашло. Одакле долази зло, испод плашта идеологије и политике или је део људске природе? Јесте ли се лично бавили тим питањима спремајући ову представу?

- Више сам се бавио постулатом Хане Арент о баналности зла. Колико је један човек који је конструктор зла, невероватне деструкције која је утицала на милионе живота, у ствари био један породични човек који је узгајао зечеве, волео своју децу, бринуо о њима. И то је један спој позоришног указања који фасцинира приказујући добро у том злу. И колико год то било тешко, чак и за нас, саме извођаче, неосуђивати, не стављати етикету, пустили смо то тако, да свако просуђује о нашем виђењу целе приче.

Хану Арент су често осуђивали због таквог виђења, чак су је оптуживали и за антисемитизам.

- Јесте, зато што је она отворила питање колико се жртва заправо могла бранити и питање у којој мери је била инцидентна сарадња јеврејске заједнице са нацистима. Неки су захваљујући тој сарадњи преживели рат. Не бих се усудио да осуђујем и упирем прстом, зато што нисам никад био у тој ситуацији.

Ајхмана су описивали као обичног бирократу који је спроводио законе и поштовао државну хијерархију. Где се завршава свест и савест обичних људи који су га у томе следили? Видела сам да

сте студирали и Факултет политичких наука, па ме занима, да ли сте негде ту искористили и та сазнања?

- Нисам, тај факултет је мени био нека друга опција која ме никад није занимала, па нисам нешто дубоко ни ушао у ту материју, али сам размишљао о томе, колико су тад неки људи размишљали срцем, а не главом, те су на крају жртвовали и свој живот. Ја имам искуство овог последњег рата и тешко је одредити како би се понашао у датој ситуацији. Један дан се проглашава да је нешто у реду, следећи да то исто није прихватљиво, а људи који нису образовани, који немају свестан поглед на живот, почињу да верују у све ствари које им диктира телевизија. Уместо истине добијају пропаганду, тако и код нас и код вас и у целом свету. Кад све то сагледам, немам појма шта бих од себе направио, да ли бих размишљао срцем или главом, вероватно бих од свега побегао. То што људи следе такву пропаганду, показује колико је фасцинантна моћ гомиле, али са друге стране, имамо и људе који у датим околностима користе све што могу за себе искористити, иако схватају о чему се ради. Вероватно се никад не погледају у огледалу.

Како гледате на очување овог културног простора и наше поновно повезивање?

- Мислим да је коначно дошло време да се помиримо с тим да сви језици, које смо годинама покушавали да раздвојимо, ипак јесу нешто што нас спаја. Постоје фестивалске сарадње, филмске копродукције, то је тачно, али ми смо пре годину дана са Београдским драмским позориштем радили једну копродукцију и то је било први пут од рата на овамо, да хрватско и српско позориште нешто заједно раде.

Чиме се још бавите, осим позориштем?

- Оно што ме у последње време неизмерно радује јесте педагогија, тако да радим као асистент на Академији драмских умјетности у Загребу, на одсеку за глуму. То ме јако занима, ваљда због тога, што размишљам, шта би могло бити боље у односу на оно како је моје школовање изгледало.

Мирјана Петровић

РАЗГОВОРИ О ПРЕДСТАВИ И ПРЕС КОНФЕРЕНЦИЈА

ЗАГРЕБАЧКО КАЗАЛИШТЕ МЛАДИХ, ЗАГРЕБ

Ајхман постоји у свакоме од нас

Пјер Меничанин, глумац: Моја прва, прагматична мисао била је да ћу управо ја, највероватније бити Ајхман, јер највише личим на њега. Мислили смо да ће то бити добра драматизација књиге, али нисам имао појма како се то може урадити. На крају, 13 или 14 дана пре премијере, још се није знало како текст изгледа. Имали смо 19 сати материјала, обрадили смо и неке филмове. Захваљујући генију Јернеја Лоренција, он је из тог колажа „ишчупао" три и по сата ове представе.

Луција Шербеџија, глумица: Сећам се да сам, када сам прочитала да сам у овој подели, возила бицикл и вриштала од среће. Чула сам шта радимо, добила попис литературе и као штребер одмах све набавила. Мислим да је јако важно рећи да смо сви заједно ауторски радили. Колаж се стварао сам од себе, а Јернеј нас је прелепо водио.

Rakan Rushaidat, глумац: Много смо импровизовали и реконструисали, имали смо гомилу материјала. Једном приликом, забринуто сам рекао Бранку Рожману, који је радио музику, да немамо представу, већ само гомилу материјала, десет дана пре премијере. Он се насмејао и рекао: „Представа је паметнија од нас". Тако је функционисало: људски, отворено, а ко год је имао мишљење о нечему, имао је и време и слободу да га изрази.

Франо Машковић, глумац: Колико год смо копали и истраживали све те приче, колико год је било тешко, толико је процес био и лаган због целе ауторске екипе. Јернеј нас је изнео кроз цео пројекат. Од почетка смо понављали да ако упиреш прстом у некога и оптужујеш га, мораш окренути прст и према себи. Он дивно каже: „Бојим се Ајхмана у себи". Он постоји у свакоме од нас, а остало је само свакодневна одлука ујутро, кад се пробудиш, да будеш бољи човек него што си био јуче. Мислим да је то била наша мисао водиља.

Mia Melcher, глумица: На први састанак, Јернеј и Бранко Хојник су дошли са конструкцијом суднице. Почетна идеја је била да реконструишемо суђење. Од тог разговора, заједно смо дошли до закључка да је сулудо играти те људе, јер они нису ликови из драмског текста, већ људи који постоје. Одлучили смо да пробамо да реконструишемо причу, присећајући се свих материјала које смо читали и гледали. Битно је да нас нико није присиљавао на било шта, све је предивно текло. За мене лично, десио се диван спој у коме смо у тој црнини функционисали са много љубави и лакоће. Јернеј има моћ коју ретки имају да омогући да се деси колективна игра и једна прича се није могла причати без друге.

Дадо Ћосић, глумац: Када се представа завршила, нисам био потпуно свестан како се заправо догодила, односно – како се материјал склопио. Најважније је било то што се ништа није морало, а много тога се хтело.

Катарина Бистровић Дарваш, глумица: Мени је било углавном мука. Не само због мучне теме, већ зато што сам се стално питала зашто морам да гледам и говорим нешто што сви знају. Инсистирала сам да говоримо о последицама Холокауста у другој или трећој генерацији. На крају, када сам у публици видела младе људе који нас гледају отворених уста, заћутала сам.

Ведран Живолић, глумац: Са Јернејом смо тражили нове изведбене могућности препричавања прича. Наш задатак је увек био да пронађемо начин на који се нешто може испричати. Из тог ширења приче се догодило да причамо о неком Ајхман, а имамо га у свом дворишту и нашем друштву. Мени као највеће богатство остаје љубав, пажња и брига у овом стварно тешком пројекту.

Марина Миливојевић Мађарев, доктор театролошких наука и водитељ округлог стола: Очекивали смо представу о ратном злочинцу, ратним злочинима и страдању људи. Међутим, она не говори само о томе, већ и о томе да се живот наставља и после најстрашнијих злочина. Питање је – како даље живимо са тим. Зато је изузетно важан други део представе. Без њега бисмо рекли – то је Ајхман и Други светски рат, то нема везе са нама. Ипак, када сте испричали личне приче, први и други део су се спојили, схватили смо да свако од нас има породицу, а да су многе настрадале у тим злочинима.

Бојан Муњин, селектор Фестивала: Наш Фестивал ове године се бави питањем идентитета. То, да ли је неко Хрват, Србин, католик, жидов, Јеврej, Пољак, Немац и слично, није битно. Кључна ствар идентитета је одговорност. Можемо бити шта год хоћемо, питање је само шта ћемо са тим направити – добро или зло.

Андреј Чањи, позоришни критичар: Усудио бих се да кажем да је ово једно од водећих позоришта у региону. Гледао сам много ваших представа и у свакој од њих осећа се специфична посвећеност глумаца, атмосфера одговорности. Она се не осећа код сваког ансамбла, чак ни када се раде озбиљне представе. Чини ми се да овакав тип представе не би ни могао са оваквим успехом да се направи са било којим ансамблом.

Ана Милошевић

ФРАНО МАШКОВИЋ, ГЛУМАЦ

Интелектуалци су подбацили

Ако не образујеш народ, ако не образујеш децу, ако их не учиш од првог дана да буду знатижељна да постављају питања и траже одговоре, заглавиш негде у ћорсокаку, каже Франо Машковић

Загребачко казалиште младих не одустаје од озбиљних, тешких тема и храбро се упушта у њихова преиспитивања. Импонује ли Вам што вас сврставају међу позоришта која не зазиру од изазова?

- Дивно је то чути, иако живимо у временима у којима смо сви постали лагано апатични. Мислим да је право време да позориште докаже своју функцију магичне црне кутије за снове, јер нас реалност све забрињава. На овај фестивал смо дошли са једном не баш лаком темом, са Ханом Арент, са холокаустом, Ајхманом који је толико баналан у свом злу да га можемо омирисати и у овом времену у коме живимо у одређеним особама, али нећу их именовати. Не могу рећи да ми је као родитељу најпријатније што је то тако, али свако време носи своје изазове. Покушавамо се носити са њима и некако их изнети на сцену, поставити питања првенствено себи, а тек онда публици о баналности зла и времена у којем живимо.

Недавно преминули Радко Полич је изјавио да би у оваквим временима добро размислио да ли би имао децу?

- Потписујем ту реченицу апсолутно, јер је одговорност данас шест пута већа у односу на нека прошла времена. Што за живу, а поготову, здраву главу. Са нездравом главом не можеш кренути нигде. Живимо у временима страшних психоза. У Загребу се пре годину дана догодио земљотрес, плус рат у Украјини, избеглице. Тренутно су у Загребу психолози и психијатри најтраженији. Позориште је ту катализатор неке идеје, утехе, емпатије, дечије заиграности која нам је свима потребна. То је нешто што нас храбри да се ипак вреди борити.

Колико поруке уметника, глумаца допиру до народа. Да ли је довољно променити став бар код једног гледаоца?

- Није довољно. Када сам изашао са академије био сам дубоко уверен да позориште мења свет, зато што је мене променило. Егоистично кренеш од себе, па помислиш, кад је мене променило може и друге. Сад већ немам ту илузију. Позориште би требало бити еротично, заводљиво, пропиткивајуће, иновативно, носилац идеје, јер да се не зезамо, на свим овим нашим просторима и у целом свету, интелектуалци су апсолутно подбацили, јер да су доследно и поштено радили свој посао до овога свега не би дошло. Одговорност је и на свима нама. Крив је и вртић и школа и средња школа, буџети

који се, на свим овим нашим просторима, одвајају за науку и образовање, за културу. Ти буџети су поразни. То није ни хиљадити део онога што се издваја за неке глупости. Ако не образујеш народ, ако не образујеш децу, ако их не учиш од првог дана да буду знатижељна да постављају питања и траже одговоре, заглавиш негде у ћорсокаку.

Колико ми уствари познајемо историју сопствених породица, наше порекло?

- Када би свако од нас прочачкао породично стабло, нашао би бар једног партизана, неколико усташа, да не кажем четника, али то је питање озбиљног истраживања. Ми у представи проговарамо и о Ајхмановој деци и о Артуковићевој деци. Зашто пребацивати кривицу на дете, кад оно није апсолутно криво за грехе својих родитеља. Ми смо овде баш склони пребацивању греха с колена на колено. Не знам када ћемо се отрезнити. У Хрватској, у школству имамо четири различита уџбеника историје. Претпостављам да је тако и код вас. Кад се у све то уплете црква са неким негативним предзнаком дођемо до проблема. Не кажем да је религија проблем. Вера увек има позитиван предзнак, док је човек не злоупотреби. Ту је образовна страна позоришта веома важна. Ништа ми нисмо научили од историје, учитељице живота. Мислим да је ово најгори тренутак 21, а још нисмо прежвакали ни најгори из 20. века, а то је Други светски рат. Да не помињем под наводницима „наше ратове“. Кад неко каже „наши ратови“ мени се коса дигне на глави. То нема никакве везе са мном, са мојим дубоким уверењем у то да је човек - човек на којој год страни био. Човек човеку треба да буде пријатељ, психијатар, подршка, а све се сад свело на геџете у којима тражимо животне истине. Све је фејк њуз. Више не знаш у шта веровати и у таквим тренуцима се најрадије хватам поезије и позоришта. То ми је најдивнији бег.

Радите ли нешто на телевизији, филму?

- Тренутно се у Србији приказује серија „Државни службеник“. Та сарадња са колегама је за мене била предивно искуство. У позоришту са дивним редитељем Иваном Поповским, који нам је пре десет година режирао „Идиота“ , радимо Чеховљев „Вишњик“. Овог лета сам опет одиграо Хамлета у Дубровнику на Летњим играма. Окрећем се некако класицима, што потврђује да историја може бити учитељица живота, да не морамо копати и измишљати топлу воду, да су неки људи паметнији од нас већ све написали и ставили све емоције на папир. Доста класика радим у последње време и то ме баш окупира.

Постали сте на неки начин део историје Дубровачких летњих игара као први Дубровчанин који је одиграо Хамлета?

- Ласкало је то, на неки начин, мом егу, али Хамлет је улога као и свака друга. Почнеш од прве реченице и гураш даље до краја. Није било баш једноставно изаћи на сцену, пред своје суграђане. У публици је била моја бака која је све Хамлете на Ловријенцу гледала, дошле су и тете које су ме чувале у вртићу, професори из средње школе. А ја сам Хамлет након плејаде великих глумачких имена који су одиграли ту улогу. Био је то терет за мене, али оно што је најбитније то је да је та представа у неком десетом времену проговорила опет о истим стварима о којима се говорило и пре двеста, триста година. Важно је само да у сваком времену између бити и не бити изаберемо бити. Ја увек бирам - бити човек.

В. Туцовић

ЛУЦИЈА ШЕРБЕЏИЈА, ГЛУМИЦА

Да се зло никада не понови

Свако позориште би требало имати једну овакву представу, која би опомињала да се то зло никад никоме не понови, да се кругови не настављају, каже Луција Шербеџија

Своју креативност изражавате кроз три уметничка правца. Који је од њих најважнији за Вас?

- И музика и плес и глума. Сваки од тих сегмената испуњава ме на неки начин. Уметност је мој позив. Ове три уметности сам изабрала да креативно изразим своје биће. Могуће да у пензији изаберем и сликање, па заволим и ту грану уметности. Не бих себе ограничавала. Изабрала сам уметност и желим да се бавим сваким њеним сегментом.

За себе сте знали рећи да сте татина девојчица. Колико Вам је, професионално, помогло што сте кћерка Радета Шербеџије?

- Изузетно ми је помогло. Али, с друге стране, не би била никаква протекција да и сама нисам показала да то могу и да нешто вредим. Помогло ми је то што сам одрастала са њим, уз његове савете. Имала сам и већу предност у односу на друге колеге јер ме је често водио на пробе, на снимања и што сам имала прилику, тако, учити од најбољег и најбољих, јер све његове колеге са којима је сарађивао су велики и божанствени глумци и редитељи. И да, то заиста јесте привилегија.

Копродукције, коначно добро функционишу и у доста њих сте учествовали. Има ли разлике у начину постављања комада у региону?

- То су различити менталитети. Доста сам радила и у Словенији, Босни, снимала

сам и у Македонији, наравно и у Србији. Различите су школе, академије, различити су приступи. Али на крају се сведе на исто. Добар глумац је добар глумац, добар редитељ је добар редитељ, добар писац је добар писац и онда је представа добра. Али је предивно када се човек нађе било где да ради представу, снима филм или серију у тим различитим менталитетима и различитим енергијама, е то је једно освежење конструктивно за целу ту заједницу.

Како сте припремали и радили представу „Ајхман у Јерусалиму“?

- Јернеј Лоренци је редитељ са ким смо сви обожавали радити, а посебно ја, која сам његов највећи фан. Дивим се његовим представама, које у последње време обилују документаристиком и аутентичношћу, без обзира којом темом се бавио. У припреми овог комада кренули смо се заједно пропитивати. Он је почео само од предлошка књиге Хане Арент „Ајхман у Јерусалиму“ и у то је уградио још различитих сегмената, документарни филм „Шоа“ Клода Ланцмана, којима се бави први део, док други део истражује зло које се догодило на нашим просторима, од Артуковића и НДХ, до наших личних прича, које кад се мало дубље прокопају, схватимо да сви ми у нашем пореклу, мајки, очева, баба, деда, прапредака носимо болне успомене и да су они били сведоци свог зла које се догађало на нашим просторима. Представа је мучна, али заиста јако важна и треба да стоји на репертоару. Свако позориште би требало имати једну овакву представу која би опомињала да се зло никад никоме не понови, да се кругови не настављају. Јер холокауст, Јасеновац, Други светски рат не смеју се никад заборавити. И без обзира што смо читали и гледали пуно мрачних и тешких докумената и литературе, а којима смо се дуго бавили, успели смо изаћи са овом представом, где нам је редитељ пружио јако пуно поверења и нежности, а представу конципирао тако да нема узвичника, да нема прозивања кривице, да нема тражења кривца, јер све претраге треба почети од себе. Сваки човек у себи носи клицу зла. И мислим да смо овим дали једно лепо упозорење.

Б. Дамњановић

КАТАРИНА БИСТРОВИЋ ДАРВАШ, ГЛУМИЦА

Како-кад и позоришни пропламсај

Мислим да казалиште врло често дође у рупе, где стоји, где се нема камо помакнути, као да се истроше језици казалишни. Мислим да ово време мало стоји, али дешавају се пропламсаји, како-кад, каже Катарина Бистровић Дарваш

Првакиња сте Загребачког казалишта младих...

- У ЗКМ-у нема првака, ми смо се одрекли тога. Сви смо у једнакој позицији.

Како је у хрватским позориштима данас?

- Понекад се дошавају неки занимљиви правци. Мени наше казалиште, чини ми се, још увек има најзанимљивији репертоар. Мислим да казалиште врло често дође у рупе, где стоји, где се нема камо помакнути, као да се истроше језици казалишни. Мислим да ово време мало стоји, али дешавају се пропламсаји, како-кад.

Живимо ли у свету мрачне позоришне трагикомедије, како је указао селектор фестивала Без превода Бојан Муњин?

- Скоро па да.

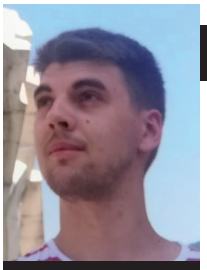
Где проналазите парче неба, трачак наде?

- Увек има трачка наде, у то не сумњам. Мислим да је увек парче неба у томе да се уметност веже за живот и дубље прогледа, ако би се дала прилика. Оног тренутка кад су управници пристали на овај чудновати приступ казалишту у којем се све ради веома кратко, а у Хрватској је то јако често, мислим да смо на неки начин одустали од уметности, али се уметност пробије, кад тад, као ова вечерашња представа.

Шта кажу у Хрватској за ужички Југословенски позоришни фестивал?

- Први пут сам у Ужицу. Кажу да је ово супер фестивал, да је веома занимљив и да је увек јако угодно. Све најбоље, углавном.

Ј. Пенезић

ПИШЕ:
Андреј Чањи

РЕЧ КРИТИКЕ

Врхунски уметнички ангажман

Из једног од водећих позоришта у региону, Загребачког казалишта младих, у Ужице је дошла једна од њихових најважнијих представа "Ајхман у Јерусалиму". Представу је режирао чувени словеначки редитељ Јернеј Лоренци. Његов приступ режији није карактеристичан за српске позоришне стандарде. Уместо књижевног дела којем су подређени сви изражајни елементи извођења у представама Јернеја Лоренција заступљена је метода колективног рада са глумцима; импровизација уместо претходно установљеног текста, процес уместо резултата. У таквом позоришту глумци своје тело не позајмљују драмском лику већ имају функцију аналитичара и преносиоца оног садржаја и оне теме која је одређена као полазиште.

Теме од којих Лоренци полази у својим радионицама увек су велике, амбициозне и значаје. У случају представе „Ајхман у Јерусалиму“ говори се о страхотама Холокауста. Истраживање ауторског колектива фокусирано је на књигу Хане Арент по којој је названа представа, затим роман „Кожа“, Курциа Малапартеа, филозофској студији Карла Јасперса „Питање кривице“, а понајвише на филм Клода Ланцмана „Шоа“ који траје преко девет сати. Заједничко свим тим материјалима је испитивање највећег зла које је починило човечанство. У питању је литература којој просечан човек конзумеристичког друштва и времена где је потера за профитом врхунска вредност никада неће посветити потребну пажњу. Али то је тема којој се истовремено мора посветити пажња. Упечатљив је призор у којој глумци одигравају сцену из филма „Шоа“ где редитељ наговара, готово немилосрдно, Јевреје који су преживели Холокауст да испричају шта су преживели. Они не желе да се присећају ужаса, али редитељ инсистира. Зашто? Зато што је то сада њихова дужност. Зато што је неопходно да се чује прича о томе какво је зло човек способан да спроведе. Критичари у Хрватској су управо зато говорили о овој представи као о обавезној лектири.

Загребачко казалиште младих је друштвено ангажована институција. „Ајхман у Јерусалиму“ продуциран је 2019. године када су у хрватској јавности могле да се чују изјаве које су релативизовале страдања у Јасеновцу. Сходно томе, представа је подељена у две целине. Први део тематизује суђење Адолфу Ајхману, нацистичком злочинцу, док се у другом делу исти поступак примењује на Андрију Артуковића, усташког ратног злочинца. Хрватски глумци повремено улазе у ликове монструма и њихових жртава, али поглавито говоре у своје име и описују свој однос према материјалу који је био предмет њиховог истраживања. Такав поступак се не може спровести са било којим ансамблом. Озбиљност, посвећеност и храброст глумаца да критички проговоре и о историји сопственог народа кроз лична искуства је врхунска уметничка вредност. Због тога њихова изванредна глумачка остварења не заслужују само похвале на рачун изражајних вештина, већ подразумевају и исказивање поштовања према друштвено-политичком ангажману. Ако не можете да замислите значај њиховог дела и схватите колико је пристанак да раде овакву представу усред Загреба храбар, покушајте да замислите представу у Србији и проблеме са којима би се наши глумци суочили ако би на сличан начин проговорили о злочинима који су почињени током деведесетих година.

„Ајхман у Јерусалиму“ спреман је да жртвује забавне и угодне могућности позоришног изражавања зарад поруке коју жели да пренесе. То је представа која се не гледа са лакоћом и која узнемирава, али то чини са изузетним разлогом – говори о нечему што сви морамо да чујемо, ма колико да је непријатно. Јер сетимо се речи које су на Југословенском позоришном фестивалу изговорене само дан раније у представи „Чудо у Шаргану“: „Тебе је несрећа ћабе задесила“. Ако се не суочимо са прошлошћу и сопственим болима и ако престанемо да негујемо културу сећања, доводимо себе у опасност да нам се зло понови, а тада смо посрнули као појединци, као заједница, као људи. И као што су жртве Холокауста натеране да испричају своја искуства, тако је ауторски тим „Ајхмана у Јерусалиму“ уложио велики напор и показао нарочиту одговорност, свест и пожртвованост да проговори о ономе о чему се, упркос свему, мора говорити изнова и изнова.

РЕЧ ПУБЛИКЕ

Аплауз за храброст и пожртвованост

Сања К. – Врло мучно. Али морам да изразим честитке ансамблу који је био на висини задатка. Упечатљва прича, која је обојена чињеницама које су језиве. Врло је храбро поставити овакав комад у данашње време.

Дејан – Први део мучан, типично документаран, али с друге стране, сурово истинит и поткован чињеницама. Други део, који један део публике није сачекао, разигранији је, али још више емотиван. Чињенице од којих се језди свака длака на телу.

Марија И. – Ово је само део истине. А шта им је све рађено пре убијања? Хвалимо немачку медицину, а знамо ли зашто је она од тих година била најбоља у свету? Знамо ли да су сва истраживања рађена на људима у тим логорима, колико су били мучени на све начине да би експерименти били изведени и да је процват медицинске науке кренуо тада? То су све страхоте, о којима се још не прича, а и мислим да неће никад.

Јована Томовић – Свака част за храброст да се овакав комад направи и изведе у данашње време у Хрватској. Свака част овим људима на храбрости да критикују своје.

Марко – Не разумем да људи дођу у позориште и оду на средини представе. Морамо научити да је неко дошао да нам нешто покаже и прикаже, а ми би требало требало да то испоштујемо до краја. Мислим да ће се сутра сви који су отишли, када чују препричавање представе, осећати разочарани, што нису видели нашу трагедију испричану баш тамо где се десила. Честитке ЗКМ на храбрости.

Б. Д.

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ 27. ЈПФ-А

Тражимо светлост

Лепота позоришта јесте што је живо, што реагује на свет и на нас па се трудимо да стварамо позоришна чуда која могу да нам помогну да сагледамо, схватимо, разумемо и мењамо свет, каже др ум. Снежана Тришић

У оквиру пратећег програма ЈПФ-а, доценткиња др ум. Снежана Тришић, шефица Катедре за позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду, чланица стручног жирија овог фестивала, држала је јавни час о основним и мастер студијама позоришне режије који је био намењен средњошколцима и студентима.

Шта је било у фокусу јавног часа у интимној атмосфери мале сцене ужичког Народног позоришта?

- Фокусирала сам се на позоришну режију, али и на умеће позоришне режије. Осврнули смо се како изгледа студирати позоришну режију јер је то на неки начин недоступно и непознато младим људима и они се са тим обично сретну само на консултацијама које служе као припрема за пријемни испит. Мислим да није довољно времена да би се неко потенцијално за то одлучио и припремио како треба. Зато смо ми ове године кренули мало раније са том врстом активности, са консултацијама, јавним часовима, припремама за пријемни испит са намером да потенцијалне кандидате упознамо и приближимо им ове атипичне студије, неуобичајен начин студирања који много захтева, али много и нуди.

Која знања, вештине, способности треба да понуде будући бруцоши, заинтересовани за упис на Факултет драмских уметности?

- Интересовање за позориште, најпре, за позоришну уметност и свега што она подразумева - литературу, драмску литературу, глуму. Потребна је једна преданост позоришту, било као позоришна публика, било кроз драмске секције, радионице. Свестраност, осетљивост и препознавање тема у свету у којем живе, аналитичко и креативно мишљење, креативни потенцијал јер је позоришна режија распон између критичког и аналитичког мишљења и креативног стварања. То је све оно што један стваралачки процес у позоришну подразумева и тражи.

Расте ли годинама број пријављених за упис на Факултет драмских уметности?

- Интересовање за Факултет драмских уметности углавном стагнира. Те су бројке годинама исте и то се не мења. Добра је ствар да ми имамо кандидате, обично мотивисане, који су са позоришном режијом већ упознати и која их интересује. Обично буде веома, веома добрих кандидата.

Позоришне тенденције, лепоте позоришта?

- Позориште се стално мења. Његова главна карактеристика је промена, а позоришна режија је кључни носилац тих трансформација. Позориште је уметност савременог тренутка и постоји само сада, у тренутку у којем се приказује, сада, данас, овде, у овом граду, пред овом публиком, остало су документи. Оно врло живо и активно комуницира са временом у којем настаје и то је његова одувек и заувек, вероватно, улога. Ту се на неки начин преиспитују и преламају и филозофске, друштвено – политичке, уметничке тенденције, мишљења. Било да је у кризи, било да се развија, стагнира или како год, позориште јесте одраз, слика и прилика свог времена и друштва. Можемо да кукамо, али се промене у њему догађају. Позориште је реакција, оно реагује, активно комуницира, има интеракцију са светом и друштвом у којем настаје и за мене је позориште увек то, и његове кризе, слабости, мане, падови. Знам да су реакција на оно што се догађа у овом тренутку са овим друштвом и са свима нама и знам да ће се то променити, као што ћемо се и ми променити и као што ће свет ићи и набоље и нагоре. Лепота позоришта јесте што је живо, што реагује на нас па се трудимо да стварамо позоришна чуда која могу да нам помогну да сагледамо, схватимо, разумемо и мењамо свет.

У чему Ви у свом окружењу проналазите парче неба у данашњем свету?

- Проналазим га у односима, међуљудским, у свакодневним тренуцима, у литератури, уметности, позоришту. Мислим да има много неба. Слажем се да то може да буде мрачна трагикомедија. Мени је тај жанр изузетно близак, много сам га радила и некако га разумем и осећам. Има много мрака, али има и светлости. Само не треба да одустанемо да тражимо ту светлост.

Ј. Пенезић

ГРАД УЖИЦЕ

ИЗВОД ИЗ КРИТИКЕ

Лудило љубавног четвороугла

Комад Ивана Тургењева „Месец дана на селу“ редитељ Милан Нешковић претвара у „степску“ љубавну сагу и приближава га и временски и просторно.

Русија коју познајемо из добре литературе је Русија пре авиона, аутопутева, телефона, телевизије и интернета, речју без комуникације, и представља огроман простор усамљености. Конкретне, физичке усамљености. Стотине километара ненастањене степе до првог града, чак до првог комшије, то су стотине дана окренутости књигама, природи и размишљању. И чекање да се догоди живот.

У таквом стању је Наталија Петровна, главни женски лик. Она је млада жена и мајка, непронађена у породичном животу, у потрази за узбуђењем које налази у заљубљивању. Прво у породичног пријатеља, затим у младог студента, кућног учитеља њеног сина. То је основни заплет, у који је укључена још једна љубавна прича, она младе васпитачице Вере. Вера на неки начин понавља Наталијину судбину, тиме што после љубавног разочарања животни излаз проналази у преурањеном браку, и то са невољеним човеком. Лик „сувишног човека“, који је Тургењев изградио у свом прозном стваралаштву, у „Месец дана на селу“ добио је женску верзију, кроз жене заробљене у мртвим браковима.

Ову „степску“ љубавну сагу Милан Нешковић приближава и временски и просторно. Најмање савременом одећом (Биљана Гргур), а много више радикалним скраћењем текста (Јелена Мијовић), где се „радикално“односи на све што бисмо данас доживели као непотребни вишак, док су одновне одреднице текста у потпуности сачуване. Оваква партитура омогућила је редитељу да инсистира на далеко директнијим односима и отвореним, појачаним реакцијама, непознатим грађанском друштву 19. веку...

Александра Гловацки (nova.rs)

ВЕЧЕРАС

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
УЖИЦЕ

МЕСЕЦ (ДАНА) НА СЕЛУ

Иван Сергејевич Тургењев

Режија:	**Милан Нешковић**
Драматуршкиња:	**Јелена Мијовић**
Сценографкиња:	**Андреја Рондовић**
Костимографкиња:	**Биљана Гргур**
Дизајн тона:	**Никола Пејовић**
Дизајн светла:	**Александар Росић**
Композитор и пијаниста:	**Игњат Милићевић**

ИГРАЈУ:

Игор Боројевић	Аркадије Сергејић Ислајев, богат спахија
Бојана Зечевић	Наталија Петровна, његова жена
Вања Ковачевић	Верочка, васпитачица
Дивна Марић	Ана Семјоновна Ислајева, мати Ислајева
Ивана Павићевић	*Лизавета Богдановна, дружбеница*
Вахидин Прелић	Михаило Александровић Ракитин, кућни пријатељ
Дејан Максимовић	Алексије Николајевић Бељајев, студент, учитељ
Хаџи Немања Јовановић	Игњатије Илић Шпигељски, лекар
Тијана Караичић Радоичић	Каћа, служавка
Јанко Радишић	Сенка Бољшинцова

ЗЛАТИБОРАЦ®

UniCredit Bank

pratite nas
www.uzickopozoriste.rs

pratite nas
@narodnopozoristeuzice

pratite nas
Narodno pozorište Užice

pratite nas
@narodnopozoristeuzice

pratite nas
m.jpf.uzickopozoriste.rs

ЉУДИ У МРАЧНИМ ВРЕМЕНИМА

ПИШЕ:
Зоран Јеремић

Дабоме да сам помислио: како ћу три и по сата издржати суђење Адолфу Ајхману у извођењу Загребачког казалишта младих... Ко ће ми ладне облоге привијати?

– Има ли пуш/пиш/шиш интермеца? – приупитах једног генерацијског сапатника.

– Не знам. Стисни зубе. Буди срећан што не суде оном још омраженијем Адолфу, трајало би таман до јутра, кад гране сунце са Капетановине – скресао ми је у брк.

Па нисам ја плаћен да подложим Шуљагину фуруну него да оставим писани траг о новим позоришним тенденцијама из угла Градске кафане, колико се издржати може, помислих и стиснух зубе.

И бејах тако до почетка представе... тако устрептао као лирски субјект из песмарице Аца Марковића.

Кад прочиташе обавезну лектиру, боље сам се осећао. Понешто бих и додао, међутим, како оно кажу у Дријетњу, свако воли горњи крај софре док не стигне беседа.

Кад започе „препричавање“ деветочасовног Ланцмановог документарца, ти дуги позоришни „кадрови“ исповести савременика Холокауста у којима се преиспитује поузадност, снага и крхкост меморије, када сам на тренутке осетио и то да се језовита тишина стратишта из не тако далеке историје може увући под кожу публике, схватио сам да сам на правом месту.

Да не дужим... Кренуо сам, дакле, грлом у јагоде а вратио сам се са јагодама у грлу, јер оно што су синоћ показали глумци Загребачког казалишта младих, а потписао редитељ Јернеј Лоренци, представља дирљив сусрет слободе, имагинације и људске топлине. Кад позориште изађе из својих „конвенција“, из практикума за керебечење и агенди за подилажење публици, онда заиста може много више од оног што од њега углавном очекујемо.

А све је, дакако, почело од Хане Арент. Цитираћу је из једног есеја објављеног у књизи „Људи у мрачним временима“:

„Живот може да садржи суштину (а шта би друго могао); сећање, понављање у машти, може ту суштину протумачити и подарити вам еликсир; најзад, можда ћете имати привилегију да од тога нешто направите, да саставите причу.“

Синоћ смо имали привилегију да ту причу „чујемо“.

ОЦЕНА ПУБЛИКЕ

АТЕЉЕ 212 БЕОГРАД *РОЛЕРКОСТЕР*	4.60
ЈУГОСЛОВЕНСКО ДРАМСКО ПОЗОРИШТЕ БЕОГРАД *ЧУДО У ШАРГАНУ*	4.80
ЗАГРЕБАЧКО КАЗАЛИШТЕ МЛАДИХ ЗАГРЕБ EICHMANN U JERUZALEMU	4.50

impol Aluminium Industry Impol • Seval
Jedinstvo
BANCA INTESA
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
NARODNO POZORIŠTE UŽICE
Вести TV
RADIO 99.2 fm UŽICE
Radio Luna 92 i 103.6 Mhz
UŽICE MEDIA
БОЖО ФОТОГРАФИЈА
infoera
ZOOM UE
lav PLUS

Издаје: Савет XXVII Југословенског позоришног фестивала Ужице 2022.
Уређује: редакцијски одбор: Радојка Поповић - уредник, Верица Туцовић, Мирјана Петровић, Ана Милошевић, Богдан Дамњановић, Зоран Јеремић, Јелена Пенезић, Андреј Чањи.
Тираж: 500 примерака • **Штампа:** Графопринт, Ужице